

HORIA BARBU OPRIȘAN

CĂLUȘARII

Studii de folclor

HORIA BARBU OPRIŞAN

CĂLUŞARII

Coperta de
El. Haschke — Marinescu

S t u d i i d e f o l c l o r

HORIA BARBU OPRIŞAN

CĂLUŞARII

studiu

1969

E d i t u r a p e n t r u L i t e r a t u r ă

ÎNCHINARE

Romulus Scriban a publicat în Dacia Literară, *din Galați, II, 1869, numărul 5, această poezie pe tema* Călușarilor. *O inserăm, aici, pentru ineditul temei și tratarea ce o dă în spiritul romanității* Călusarilor.

Joacă groasnicu Călușeru, mîndru suvenir de glorii
A originelor Romei, cînd își scoase luptătorii
Ce să facă jocuri brave, ce rămase în miracol
Să atragă pe vecinii la eroicul spectacol !
Căci cînd Romulus clădise Roma noastră, toți romanii
Nu aveau femei să crească poporul ei în toți anii,
Și la joc ademeniră pe popoarele vecine
Cînd deodată le răpiră pe fecioarele Sabine !
Iară cele jocuri brave au rămas în suvenire
La români spre neuitarea timpurilor de mărire,
Cînd boierii toți călare, pinteni, sulițe și arme
Pentru patrie purtase, lanțurile ei să-i sfărîme.
Călușerii merg în rînduri, cu bravură și-nfocare
Ca stejarii nalți și ageri, de te pune în mirare !
Cu privirea ca văpaia, coperiți de fier răsună
Mersul lor !... Și toată urbea împrejurul lor s-adună,
Unul duce steagul Romei, altul cu o spadă trasă
Custodește lîngă dînsul, după ce pe ea jurase,
Că va sta mut simbolul sacru al secretului pe care
Au acoperit romanii a copilelor furare !
Ei se opresc în două șiruri și încep acele jocuri,

Sărituri neauzite, schimburi agere de locuri
Uriașe și celebre, încît zici că nu-i putință
Decît la romani să aibă joc așa de biruință,
Care pune în mirare pe popoarele Itale
Ca să vie să admire jocurile triumfale !
Căci cînd se reped deodată, se aruncă ca Titanii
Și auzi groznicul lor strigăt, înțelegi ce-au fost romanii.
Sub a lor pași muge cîmpul, atmosfera clocotește
Muzica răsună tare, inimile veselește.
Inspirînd entuziasmul, care crește în orișicare
Vede bravele lor jocuri demne-n veci de admirare.
Ian priviți cum se învîrtește jocul de voinici cu fală,
Cum s-aruncă, sar ca cerbii, se reped și dau năvală,
C-o privire foarte sumbră și cu mare maiestate
Încît vezi că-s strănepoții neînvinselor armate !
Ah ! jucați, o ! fii ai Romei, jocul Romei neînvinse
Cînd cu jocuri militare pe fecioare le cuprinse !
Jocul vostru cel eroic, neamurile înmărmurește
Omenirea vă admiră, lumea toată vă privește.

PROLOG

Rusaliile sînt una din cele mai mari sărbători ale poporului român. Pline de adînci și multiple semnificații folclorice și etnografice, Rusaliile sînt o moștenire de la strămoșii noștri, romanii. În această zi, care în popor este cuprinsă într-un ciclu de trei zile cu urmări folclorice și etnografice pe toată săptămîna, în satele noastre își făceau apariția călușarii.

Călușarii deschideau și închideau Rusaliile. Ei colorau aceste zile, dîndu-le un farmec deosebit și o strălucire cu adevărat sărbătorească. Nu se puteau concepe Rusalii fără călușari. Toți îi așteptau. Fiecare vrea să-i vadă jucînd în bătătura casei, iar cei cu stare cereau să le facă „Războiul". Odată, la Mihai Bravu de Vlașca, am văzut un Căluș jucat numai de „veterani". Spectacolul a fost magnific. Tot satul a ieșit să-i vadă. Cei tineri au avut ce învăța. Bătrînii s-au întrecut în agilități și virtuozitate. Fiecare joc era o dantelărie de figuri. Nu pot să-l uit pe Gică Olteanu, pe Ion a lui Meca, pe Tudor Gh. Dînă, zis Rechiziție, pe Marin Botan, celebru Mut, și atîți alții, toți oameni maturi, trecuți de cincizeci de ani. Gică Olteanu era Vătaful. Atunci am înțeles și am văzut cu adevărat ce este Călușul. Mi s-a arătat în toată grandoarea sa arhaică, întărindu-mi sentimentul că românul are jocul în sînge. Mutul a fost Gheorghe Botan, fiul lui Marin Botan, și el, la rîndul său, renumit Mut. Fusese Mut la Căluș, douăzeci de ani. Era vestit pe toată Vlașca.

Mutul acoperea singur toată „scena“, răspîntia largă cît un cuprins, din mijlocul satului, unde se făceau horele, iar în Duminica Rusaliilor se juca, pentru ultima oară Călușul și se făcea Războiul, după care se spărgea Călușul. Mutul era un actor de mare clasă. Un mim de talent. Avea o fantezie care uimea.

Rusaliile au fost sărbătoarea care punea în mișcare satul. Femeile se îngrijeau de cele ale sufletului, de pomenirea morților și de cele ale credinței. Bărbații erau ocupați cu Călușul. Cu două-trei săptămîni, înainte de Duminica Rusaliilor, Vătaful se ducea în sat să vadă cine merge în Căluș. Închipuia echipa. În general se păstra formația din anul trecut, pentru că era obiceiul și credința că trebuie să stai în Căluș un număr de ani. După ce alcătuise echipa, Vătaful pleca după lăutari. Îi tocmea și începea repetițiile. Mutul se îngrijea de ale sale. În Sîmbăta Rusaliilor, după-amiază, Vătaful cu ai săi, cu Mutul, se duceau la pădure. Aici, în loc ferit de ochii lumii, în decorul magnific al primăverii, în cîntecul păsărilor și foșnetul frunzelor, se făcea Legămîntul. Totul respira mister și farmec păgîn, evocînd momente dintr-un rit străvechi pierdut în ceața mileniilor. După legămînt, echipa intra în sat, se trăgea la o casă, unde călușarii trăiau și dormeau împreună, separați de restul lumii printr-un legămînt care le cerea să fie curați și uniți cît timp ținea Călușul. A doua zi, în Duminica Rusaliilor, călușarii plecau în sat. În frunte, mergea Vătaful, lîngă el, Mutul, iar în urma lor, călușarii cu Steagul între ei. Satul ieșea să-i vadă. La omul la care se opreau, era o mare de lume. Era primul joc. Călușarii arătau tot ce știu și ce pot. Mutul își împlinea rolul său burlesco-grotesc. Și, așa, trecea Duminica Rusaliilor. Turneul se relua a doua și a treia zi. Adeseori se duceau în satele unde nu se făcea Călușul. Cei din Vlașca își făcuseră obiceiul să vină în Ilfov și chiar la București.

Nu se putea concepe Rusalii fără Căluș. Ar fi fost o dramă sufletească pentru tot satul. Ar fi fost o lipsă pe care toți o simțeau și o sufereau fizic. Călușul era așteptat și dorit de toți. El făcea parte integrantă din viața folclorică, afectivă și etnografică a satului. În duminica următoare era ultima zi a Călușului. După-amiază, călușarii făceau un joc în centru, apoi se desfășura Războiul cu toate ale sale în timpul căruia Mutul se întrecea pe sine spre hazul satului, care ieșea cu mic cu mare să vadă Războiul. Femeile rîdeau cu mare poftă de gesturile cam libere ale Mutului, iar oamenii comentau, comparau și se gîndeau la anii tinereții cînd erau și ei în Căluș.

Cînd se lăsa amurgul, călușarii se duceau din nou la pădure. Aici se spărgea Călușul, se împlinea ceremonialul acestui act după care călușarii reveneau în sat, o dată cu îngînarea nopții, legîndu-se să facă și la anu Călușul.

PREZENTARE

Între spectacolele populare de primăvară, legate de cea mai mare sărbătoare a acestui anotimp, Duminica Rusaliilor, cel mai de seamă și cu cel mai răsunător ecou, sînt Călușarii. Foarte cunoscuți, cu adevărat populari, mîndrie a multor regiuni, învăluiți într-un nimb de mister și fantastic, prin originea lor milenară, Călușarii au impresionat pe toți cei care i-au văzut și-i văd, prin grandoarea și spectaculozitatea desfășurării lor.

Călușarii au o amprentă profund etnică între manifestările populare cu caracter de spectacol, fiind totodată cea mai veche. Dacă acceptăm descendența lor de la romani se poate spune că ei s-au născut o dată cu acest popor, însoțindu-l și petrecîndu-l cu alaiul lor ciudat, de-a lungul secolelor.

Repertoriul spectacolelor populare este foarte variat, dar nici unul dintre ele nu traduce fidel firea, caracterul, structura și tot interiorul sufletesc și de viziune al românului cum o fac Călușarii. Privitorul care asistă la jocul călușarilor, oricît ar fi de neavizat, simte, prin instinct, că înaintea sa se desfășoară un joc specific românesc. Un spectacol pe care nu-l va putea întîlni nicicînd pe glob.

Călușarii au un specific care îi diferențiază de orice altă manifestare similară. Nu suferă nici comparație și nici asemănare. Din amănunte ca și din totalitatea spectacolului ca atare, se desprinde, clar și cu toată tăria, unicitatea și singularitatea Călușarilor.

STEGARUL

În formația călușarilor este și Stegarul. El nu joacă. În anumite situații cînd un călușar a obosit prea tare sau are o indispoziție îi ia locul Stegarul, dar numai dacă este un bun jucător. Stegarul este îmbrăcat în haine obișnuite. El trebuie să aibă o grijă deosebită de Steag. Nu-l scapă o clipă din mînă, nu-l lasă să cadă și nici nu-l apleacă. Dacă se întîmplă una din acestea cu Steagul va fi rău de călușari. Li se pot întîmpla mari nenorociri. Stegarul stă cu Steagul în mijlocul Călușului în timp ce joacă. În unele părți, în trecut, Steagul era înfipt în pămînt: de asemeni, era înfipt în pămînt, absolut drept, seara cînd călușarii luau masa și apoi se culcau. Steagul rămînea toată noaptea în curte.

STEAGUL

Nu se poate concepe Căluș fără Steag. El este simbolul Călușului. Fără Steag nu se poate face Jurămîntul, iar fără Jurămînt nu se închipuie Călușul. Steagul și Legămîntul sînt cele două elemente de bază din viața Călușului. Este ciudat că mărturiile din secolii trecuți nu vorbesc de Steag. Sulzer tace deși el este atît de locvace cu alte amănunte. Să nu fi existat Steagul? Să fie o creație recentă?

Ceremonialul „legării" Steagului este impresionant. Actul este învăluit într-un nimb de mister și grav ce ține de rit ca și Legămîntul. Steagul nu este numai un simplu semn al Călușarilor, un steag oarecare, ci el este chiar

Călușul în ceea ce are rit și valori ale trecutului îndepărtat.

Prin Steag se înțelege beldia lungă care este împodobită la un capăt cu diferite obiecte. Excepție de la acest concept fac călușarii din Bogdana de Teleorman care înțeleg prin Steag numai ceea ce se leagă de beldie. Cu această ocazie atragem atenția asupra unor fapte ale căror valori nu trebuie neglijate: este vorba de diferitele numiri ce se dau „facerii" Steagului și simultan constituirii Călușului. În general, se spune: „a lega", dar se întîlnesc și expresiile de „a ridica prăjina" sau „ a ridica Steagul" și „alegerea" Steagului așa precum se folosește cuvîntul de „a lega" și pentru momentul solemn al constituirii Călușului și depunerii Legămîntului. Trebuie să subliniem că este o legătură foarte strînsă, indisolubilă, alcătuind un tot organic, conceput ca un singur act, între „legarea" Steagului și momentul alcătuirii Călușului. Din toate mărturiile se pare că este un singur act. Legarea Steagului este totodată și legarea călușarilor între ei. Jurămîntul pecetluiește actul făcut. De altfel acest fapt se evidențiază cu toată tăria la „dezlegarea" sau „frîngerea" Steagului. „Frîngerea" Steagului însemnează dezlegarea de Legămînt și ca atare desfacerea de orice legătură. O dată cu dispariția Steagului, s-a dizolvat și Călușul. Călușarii revin la starea obișnuită.

În Muscel, Steagul este o beldie de patru metri în vîrful căreia se leagă o gevrea și usturoi verde. Se pun cîte trei fire de usturoi de fiecare călușar. Steagul îl face Vătaful și-l dă în primire Stegarului care trebuie să-l păzească cu strășnicie. Dacă se fură un fir de usturoi din Steag, vor înnebunii călușarii.

În Vlașca, Steagul este aidoma cu cel amintit. Pe lîngă usturoi se legau fire de grîu și pelin. În aceste părți se spune „leagă Steagul" pentru actul facerii Steagului.

În Teleorman, Steagul și legatul său nu diferă de cel din Vlașca. Se leagă, fie un tulpan alb, o basma roșie, panglici colorate, usturoi, pelin, grîu și orz. Steagul se ține numai drept. Nu trebuie să-l lase din mînă că va fi rău de călușari. În alte sate din Teleorman, Stegarul are grijă să nu pășească nimeni între Steag și călușari.

La Frumoasa se zice „dezlegarea" Steagului momentului cînd Vătaful desface batista de pe prăjină, dă fiecăruia cîte un usturoi și o creangă de pelin. În opoziție de Vlașca unde Steagul, la spargerea Călușului, este tăiat în bucăți și azvîrlit pe apă, în Frumoasa, beldia goală este aruncată în curte, în picioare și lăsată acolo.

La Năsturelu și Zimnicele de Teleorman, Steagul cu toate ale sale este aruncat pe apă cînd „sparg Călușul".

La Plosca se zice „ridică" Steagul. Ridicarea se face în zorii zilei de Rusalii. Se leagă printre altele patruzeci și patru de căpățîni de usturoi, bune de leac. În ziua cînd sparg Călușul, Vătaful întîi „frînge Steagul" și-l dă pe gîrlă cu tot ce-i pe el. „Frîngerea" Steagului este semnul că sînt dezlegați de Jurămînt.

La Nanov se zice „legăm Călușul". Legarea se face la cîmp, în afară de sat. Vătaful „leagă" Steagul. În timp ce-l leagă, toți tac. Leagă o batistă albă, pelin, usturoi și grîu. După ce a legat Steagul, dă fiecăruia cîte un fir de pelin să-l înghită. Tot Vătaful este acela care „desface" Steagul. Împarte usturoiul, pelinul, firele de grîu. Taie prăjina și dă fiecăruia o bucățică. Ștergarul sau batista le ia Vătaful.

La Segarcea din Deal se zice : „sare Călușul"" pentru actul facerii Steagului și simultan al constituirii Călușului.

La Orbeasca de Teleorman, îi zice „alegem Steagul". Operația o face Vătaful. Toți tac.

În Crăciunei de Olt, „legarea" Steagului se face cu un ceremonial deosebit, evidențiind și mai mult caracterul de ritual al acestui act și al Călușului în general.

„Legarea" Steagului este primul moment solemn din actul constituirii Călușului. Din această clipă călușarii sînt uniți printr-o legătură nevăzută dar hotărîtoare care îi transformă într-o castă supusă unor legi aspre. Steagul este simbolul lor, dar și elementul care îi grupează și-i patronează. Din clipa aceasta ei s-au rupt de restul lumii, devenind o asociație sacră, tutelată și condusă de Vătaf.

Înainte de a lega Steagul se face un joc, pe mutește. În timp ce joacă mestecă usturoi. După aceasta, un călușar ține prăjina și doi „leagă" Steagul. Trei rămîn la Steag, iar ceilalți joacă cîte trei mișcări. Se schimbă pe rînd pînă leagă Steagul. Vătaful își face și el rîndul. Cît timp se leagă Steagul, toacă în gură pelin și usturoi. Cînd Steagul este gata, scuipă din gură și fug care încotro vede, cam douăzeci de metri. Fug cu Steagul. După ce s-au depărtat se opresc, se întîlnesc, își dau mîna, zic noroc, ca și cum nu s-ar fi văzut deloc.

La Perieți de Olt, „frînge" Steagul. Frîng Steagul în atîtea bucăți cîți sînt, apoi fac o groapă și le îngroapă pe toate. O astupă și pleacă.

La Bacea de Olt, „ridică prăjina" pentru facerea Steagului. Vătaful pune pe călușari în rînd. Trece Steagul peste capetele lor. Cînd ajunge în dreptul unui călușar, acesta se șterge pe față cu năframa de la Steag. După ce i-a petrecut pe toți, dă Steagul Stegarului. El nu-l va mai lăsa din mînă, îl va ține drept și-l va păzi să nu cadă, altcumva ar fi rău de călușari. Tot Vătaful este acela care „dezleagă" Steagul. Beldia o frînge în nouă bucăți pe care le aruncă în cele patru vînturi. Apoi, bate în bățul său. Călușarii fug și se ascund în grîu.

Vătaful fluieră, ies din grîu şi revin de unde au plecat, se adună cu toţii întrebîndu-se fiecare de unde este. Îşi dau mîna, îşi spun noroc, ca şi cum nu s-ar fi văzut.

În Oltenia, la Boureni, „legarea" Steagului este asociată, în mod singular, pentru toate manifestările de Căluş, de participarea *vrăjitoarei*. Vrăjitoarea le dă o cîrpă luată de la o femeie rea care a murit cu ea pe cap. Într-un colţ al cîrpei se pun cîteva căpăţîni de usturoi descîntat. Totul se leagă de prăjina Steagului. În ziua de Rusalii se duc din nou la Vrăjitoare. Fac un joc. În timpul jocului, vrăjitoarea ia Steagul şi-i ocoleşte cu el în mînă. Vrea să vadă dacă este bine descîntat. Îl plimbă deasupra căluşarilor pînă ce se opreşte asupra unuia. Îl ţine deasupra sa cît timp joacă. Dacă cade ameţit, este semn că Steagul este bine descîntat. Vrăjitoarea dă Steagul înapoi şi le urează căluşarilor noroc şi spor.

În Oltenia era obiceiul ca înainte de a începe jocul Stegarul să atingă cu Steagul pe la nas pe fiecare căluşar. Îi dă putere.

Steagul se îngropa adînc ca să nu calce nimeni pe el. Altcum era mare rău pentru acesta şi căluşar.

La Băileşti de Dolj se leagă de Steag aţe roşii ca să-i apere de deochi şi de alte rele.

La Săliştea Crucii de Dolj Steagul se face fără ceremonial, de altfel, ca şi Jurămîntul.

JURĂMÎNTUL SAU LEGĂMÎNTUL

Un element, poate cel mai de seamă din Căluş, îl constituie Jurămîntul sau Legămîntul cum i se mai spune în unele părţi. În acest act, plin de o sumă de practici

rezidă, într-o foarte mare măsură, însăşi esenţa şi simbolul Căluşarilor.

Jurămîntul nu se desfăşoară pretutindeni la fel dar, oriunde-l întîlnim, el are ceva ciudat şi misterios în ceremonialul său, purtîndu-ne către simbolul şi valorile originare.

Cea mai veche menţiune despre Jurămînt, foarte sumară, este din anul 1599 cînd Vătaful Florea i-a blestemat pe căluşari să nu se însoare şi să nu participe la cele sfinte pînă ce nu-i va dezlega el de acest jurămînt. Regretăm că istoricul maghiar Docza Daniil a fost atît de laconic, totuşi din cele cîteva cuvinte se desprind unele fapte : autoritatea absolută a Vătafului asupra căluşarilor, existenţa unui jurămînt aspru în îndatoriri şi, ceea ce este mai preţios, opoziţia între căluşari şi biserică.

Cantemir şi Sulzer nu pomenesc nimic de Jurămînt. Abia la Damaschin Bojinca găsim mărturii mai ample pentru Căluşarii din Transilvania. Vătaful după ce şi-a ales jucătorii şi i-a adunat la el acasă, în ziua de Ispas, pleacă cu ei în afară de sat, la nouă hotare. A luat cu el şi o sticlă în care va pune apă de la nouă izvoare. După aceasta se duce la alte hotare care se împreună în trei colţuri. Se opreşte la răspîntia lor. Aici, Vătaful leagă pe fiecare, pe rînd, peste fluierul piciorului, sub genunchi, cu două curele pe care sînt înşiraţi zurgălăi ; de asemeni, leagă fiecăruia, peste braţe, mai sus de cot, cîte două rînduri de panglici. Acesta este ceremonialul Legămîntului. După terminarea lui, jucătorii fac cerc în jurul Vătafului. Roagă pe Irodeasa, patroana căluşarilor, să le ajute, apoi Vătaful îi stropeşte cu apă luată din cele nouă izvoare şi le spune să ridice bîtele cu capătul subţire în sus, să le ciocnească de trei ori, privind mai întîi spre apus şi apoi spre răsărit. O dată împlinite acestea, Vătaful le ordonă să plece fiecare la

casa sa, dar fără să se uite înapoi. Le amintește că de-acum înainte sînt legați între ei și la bine și la rău și că numai el are puterea să-i dezlege de acest legămînt. De asemeni, le spune să nu uite cînd încep să joace să roage Irodeasa să le ajute și să ciocnească bîtele spre a se încredința că toți care intră în joc sînt călușari.

Tot în Transilvania secolului trecut, Jurămîntul se desfășura cu un ceremonial și mai complicat și tot atît de ciudat. În zorii zilei de Rusalii, călușarii se adună, pe cîmp, la loc ferit, la o movilă ce desparte mai multe hotare. Aici, se prind frați de cruce după care spun în cor Tatăl Nostru. Voievodul, adică Vătaful, le amintește păcatul cel mare dacă calcă legile călușerești, apoi scoate sabia cu care este încins, o întoarce cu tăișul în jos, o împreună cu nageacul Ceaușului, care stă în fața sa. Ia naștere un fel de arc făcut de cele două obiecte. Sub acest arc stă primul călușar care are în mînă un chip de cal sculptat. Voievodul prinde de mînă pe întîiul călușar, acesta pe al doilea și așa mai departe pînă la ultimul care ține în mînă un ciocan. Mutul stă în spate. Lăutarii cîntă : „Jocul soarelui la răsărit" în timp ce călușarii joacă în jurul movilei, înconjurînd-o de trei ori. Ceaușul are o traistă în care ține nouă feluri de buruieni, după cîte zîne sînt. Cu un ciocan rupe din fiecare cîte puțin și aruncă peste călușarii care joacă în jurul movilei. Simultan, Mutul îi atinge, din cînd în cînd, cu biciul ca să nu se apropie de ei duhurile necurate. După ce au înconjurat movila, Voievodul scoate din nou sabia, o împreună cu nageacul Ceaușului și-i pune pe călușari să treacă pe sub ele. De acum înainte sînt feriți de orice rele. După ce au trecut toți, Voievodul și Ceaușul se răsucesc pe călcîie, împreună din nou armele și călușarii trec pe sub ele. Fac aceasta de trei ori. Cu aceasta se sfîrșește sfințirea înfrățirii. Voievodul pășește înainte, iar după el, că-

lușarii, perechi, Ceaușul și la urmă lăutarii care cîntă : *Marșul sfintelor*. În timpul mersului, călușarii scutură zurgălăii de la picioare.

În Muntenia și Oltenia, Jurămîntul sau Legămîntul nu poate să fie conceput fără Steag. Steagul face parte integrantă din Jurămînt, fiind elementul pe care se face Jurămîntul. Steagul este mai mult decît simbolul Călușarilor, el este Călușul.

După ce Vătaful a constituit Călușul cu Steag și Mut, lasă în seama Stegarului găsirea și tăierea beldiei pentru Steag, pentru că legarea Steagului o face numai Vătaful înainte de Jurămînt. Legarea Steagului se îndeplinește după un ceremonial ce nu poate să fie călcat, cu atît mai mult cu cît Jurămîntul sau Legămîntul se face pe Steag.

În Muscel de unde avem cîteva date în legătură cu Jurămîntul, acesta se făcea într-o formă simplă. Se punea Steagul în mijlocul Călușului, drept ca o lumînare. Călușarii pun o mînă pe el și repetă în cor cele ce le spune Vătaful : „În numele lui Dumnezeu sfîntulețul ne legăm jurînd credință către Steag că vom juca în dreptate, fără supărare și fără murmur." Jurămîntul se făcea în Sîmbăta Rusaliilor. Jurămîntul nu obliga pe călușari să ducă o viață în comun, aparte de restul lumii, supuși unei discipline severe sub supravegherea Vătafului. Trebuie să precizăm că Jurămîntul sau Legămîntul nu se desfășura pretutindeni la fel și că normele de conduită ale călușarilor nu erau aceleași. Din expunerea noastră se va vedea că Jurămîntul se reduce, în unele spații, la o simpă formă banală, iar obligațiile călușarilor, pe care le găsim aspre în alte părți, aici sînt inexistente.

La Călugăreni de Vlașca, călușarii cu Mutul, Stegarul și lăutarii în frunte cu Vătaful, plecau în Sîmbăta Rusa-

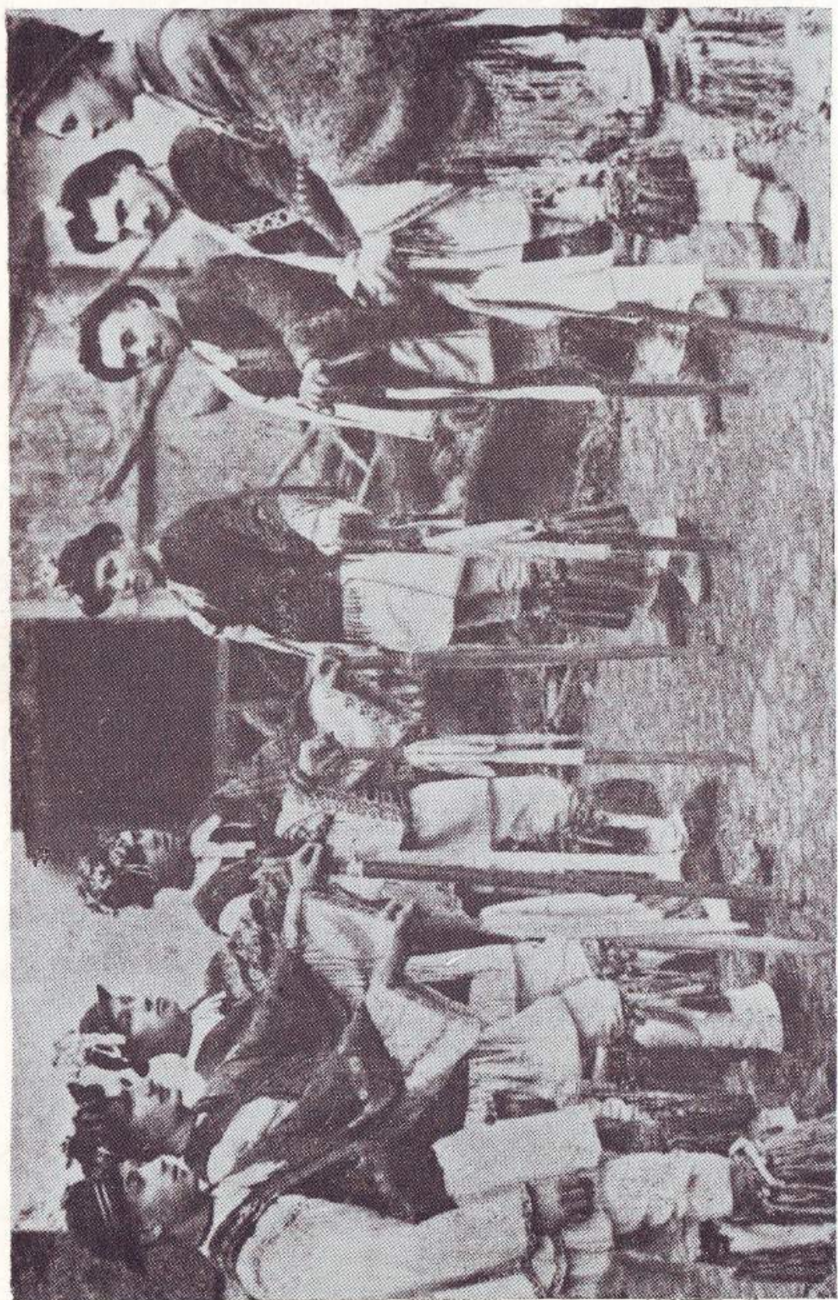
Redactor: DUMITRU LAZĂR
Tehnoredactor: AUREL BUCUR

Dat la cules 29.01.1969. Bun de tipar 26.06.1969. Apărut 1969. Hîrtie tipar înalt tip A de 63 g/m². Format 540×840/16. Coli editoriale 12,82. Coli tipar 17,25. Planșe tipo 8. A. nr. 21962/1968. C.Z. pentru bibliotecile mari și mici 859—09.F.

Tiparul executat sub comanda nr. 108 la Întreprinderea Poligrafică „Tiparul", str. Fabrica de Chibrituri, 9—11, București, Republica Socialistă România

Călușarii din Brașov-Șchei, 1910

Călușarii de pe Tîrnave, 1921

Călușarii de pe Mureș, 1923

Călușari din Pădureț-Olt, la Londra, 1935

Călușar din Pădureț-Olt, la Londra, 1935

Călușarii din Pădureț-Olt, cei care au fost la Londra, 1935

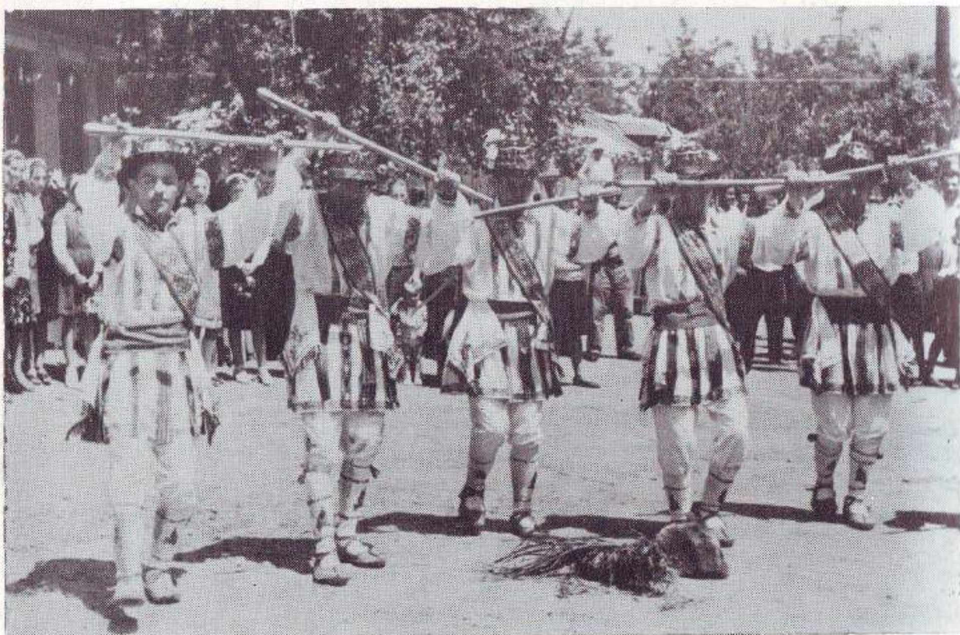
Călușari din jud. Argeș, 1962

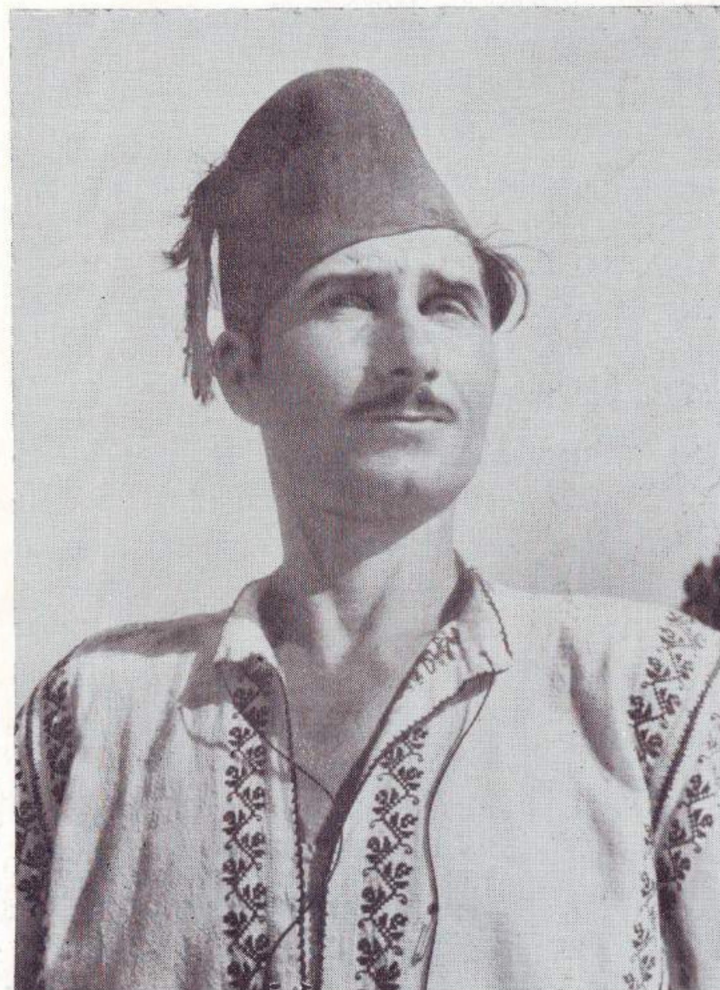

Călușar din Bîrca-Dolj, 1963

Scenă de joc la Călușul din Pîrșani-Dolj

Vătaf la Călușul din Bîrca-Dolj, 1962

Vătaful Călușului
cu Ciocul din
Giurgița-Dolj, 1960

Jurămîntul Călușarilor
din Bîrca-Dolj

Călușar din Pădureț-
Olt, 1962

„Pornirea“ la Călușul
din Perșani-Dolj

Lei 9,50